

СЕКЦІЯ 2

АУДИТ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Діана АНТОНЮК

здобувач вищої освіти 1 курсу ОС «Магістр»

спеціальності «Облік і оподаткування»

науковий керівник: **Інна ЦВІГУН**,

д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри обліку, оподаткування

та технологій електронного бізнесу,

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

В економічному житті нашої країни аудит є вид незалежного фінансового контролю в умовах ринкової економіки. Однак, ця практика потребує подальшого теоретичного і законодавчого становлення. Проблема необхідності ведення обов'язкового аудиту малих підприємств або його відсутність, теоретиками і практиками в Україні не обговорюється, але мається на увазі, так як аудиторська діяльність в Україні знаходиться в стадії розвитку. У країнах зі значним досвідом аудиторської діяльності, таких як Великобританія та США, ця проблема розглядається. У Великобританії в п. 384 Акта про компанії (1985 р.) Зазначено: «Відповідно до вимог даного розділу кожна компанія повинна призначити аудитора або аудиторів». В Україні мають місце критичні зауваження щодо сфери суб'єктів обов'язкового аудиту Так, А.Ю. Редько вважає - «історичний розвиток економіки країни свідчить, що обмеження об'єктів обов'язкового аудиту було великою помилкою» [1, с.49]. Ситуацію він пояснює спрощеним розумінням призначення незалежного аудиту як фінансового контролю в інтересах власників (практично в інтересах фізичних осіб - замовників аудиту, а не в інтересах суспільства як сукупності власників). «Це означає, що перевірка реалізації інтересів громадян у сфері підприємництва замінюється звичайним фіскальним контролем» [1, с.53].

Прихильники необов'язкового аудиту звітності підприємств малого бізнесу вважають, що малі підприємства – це економічна форма підприємництва, яка

відрізняється від великих компаній, і тому на них не повинні автоматично поширюватися одні й ті ж правила. Ті, хто підтримує протилежну точку зору, вважають, що відсутність незалежного аудиту призводить до зниження якості звітності та погіршення фінансового управління.

Це ставить у невигідне становище такі групи користувачів, як кредитори, власники підприємства, податкові органи. На наш погляд, проблему обов'язкового аудиту річної фінансової звітності малих підприємств слід розглядати з точки зору потреб її користувачів, тих, кому цікаві результати та висновки незалежного аудитора.

Необхідність проведення аудиту обумовлюється потребою користувачів у інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання. Аналіз користувачів фінансової звітності малих підприємств показує, що найбільшу зацікавленість до облікової інформації виявляють внутрішні користувачі.

Впровадження обов'язкового аудиту на малих підприємствах може містити як позитивні, так і негативні моменти. Можна вказати наступні аргументи проти обов'язкового аудиту для малих підприємств.

1. Історично склалося так, що аудит фінансової звітності, в першу чергу, спрямований на те, щоб захистити інтереси власників акцій, а також інших зовнішніх користувачів. На малих підприємствах досить часто власники є одночасно директором (керівником).

2. Вартість сучасного аудиту може перевищити економічну вигоду його проведення, а тому постає питання економічної доцільності проведення такої перевірки.

3. Найбільш часто на практиці для ведення обліку або складання звітності запрошують аудиторів або аудиторські фірми. Тому виникають ситуації, коли аудитор повинен перевіряти сам себе. Залучення двох аудиторських фірм, коли одна складає звітність, а інша здійснює аудит вимагає великих витрат для малого підприємства.

Позитивним моментом обов'язкового аудиту звітності малих підприємств є:

- аудит захищає інтереси власника, інших користувачів, які вимагають достовірної фінансової інформації;
- вимоги податкової системи України передбачають відображення реальних показників фінансових результатів діяльності підприємства. Загальний стан

економіки України і нестабільність його законодавчого регулювання негативно впливають на господарську діяльність підприємств. На малих підприємствах в Україні ризик наявності помилок і шахрайства, як правило, високий. Багато підприємств сфери малого бізнесу маніпулюють обліковими записами, здійснюють фальсифікацію бухгалтерських документів, яка призводить до спотворення даних фінансової звітності;

- зовнішня експертиза бухгалтерського обліку та звітності у вигляді аудиту покращує процес підготовки щорічної звітності, яка є вигідним для підприємств.

Важливим критерієм, який слід брати до уваги, є співвідношення витрати на аудит – інформаційні вигоди від наслідків його проведення. На основі вище сказаного, ми вважаємо, що для малих підприємств обов'язковий аудит необхідний в разі:

- 1) інвестування та кредитування малих підприємств урядовими та неурядовими організаціями;
- 2) ліквідації малого підприємства;
- 3) опублікування фінансової звітності шляхом публікації в періодичних виданнях або розповсюдження її у вигляді окремих друкованих видань.

Аудит малих підприємств має особливості, обумовлені відмінностями між малими та іншими підприємствами на рівні внутрішньофірмових, організаційних, фінансових, господарських характеристик. Так, малі підприємства мають обмежений спектр видів діяльності. Це дозволяє аудитору швидше вивчити специфіку діяльності малих підприємств, відобразивши їх в робочих документах. У цьому випадку застосування різних аудиторських процедур може мати нескладний характер. Власник відіграє вагомую роль на малих підприємствах. Безпосередній контроль власників і керівників за прийняття всіх рішень, можливість особистого втручання і впливу на хід господарської діяльності, є важливими характеристиками системи управління цих підприємств. З огляду на розміри малих підприємств, використання ними складної системи внутрішнього контролю і недоцільно, і неможливо (через обмежені фінансові ресурси). Крім цього, можливість розподілу обов'язків обмежена в зв'язку, з незначною чисельністю облікових працівників. Система бухгалтерського обліку може бути спрощеною. Ці факти впливають на масштаб аудиту. В цілому можна передбачити, що аудит малих підприємств відрізняється

від інших менш складним характером процедур і рядом інших особливостей методик і організації, які потрібно досліджувати.

Вивчення робіт з аудиту вітчизняних і зарубіжних вчених, а також нормативних документів свідчить, що відсутні рекомендації щодо проведення аудиту на малих підприємствах. Тому вважаємо, що необхідно описати особливості методики аудиту малих підприємств та запропонувати методичні рекомендації щодо застосування стандартів аудиту в процесі аудиту підприємств малого бізнесу.

Методика проведення аудиту малих підприємств є визначення способів практичного виконання аудиторськими фірмами та аудиторами, які працюють самостійно як індивідуальні підприємці, спеціального аудиторського завдання та висловлення професійного судження про відповідність порядку формування та відображення в обліку всіх господарських операцій, формуванні фінансових результатів і сплати податків та інших обов'язкових платежів. Таким чином, вважаємо, що під аудитом малих підприємств слід розуміти виконання аудитором спеціального аудиторського завдання з розгляду фінансових та податкових звітів економічного суб'єкта з метою висловлення думки про ступінь достовірності та відповідності нормам, встановлених законодавством, порядку формування та відображення в обліку всіх господарських операцій, фінансових результатів і сплати податків та інших платежів до бюджету.

Список використаних джерел

1. Редько О. Аудит перед викликом третього тисячоліття. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 11. С. 49.
2. Лещенко, Р. М. Напрямки вдосконалення оподаткування малого підприємництва: євроінтеграційний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 72–75.
3. Сьомкіна Т.В. Система формування суб'єкта підприємницької діяльності в умовах трансформації економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. №7-8. С. 14-19.